

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 394/08-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. novembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. M. K., V., a M. K., V., zastúpených advokátom JUDr. T. S., K., ktorou namietali porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 12 C/306/95-388 z 19. decembra 2007 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15 Co/95/2008-417z 25. júna 2008, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. M. K. a M. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. septembra 2008 doručená sťažnosť Ing. M. K. a M. K. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 12 C/306/95-388 z 19.

decembra 2007 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 15 Co/95/2008-417z 25. júna 2008.

2. Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uviedli, že: „Súd prvého stupňa rozsudkom zo dňa 19. 12. 2007 č. k. 12 C/306/95-388 po viacerých predchádzajúcich rozhodnutiach súdov v tomto konaní, zmene okruhu účastníkov konania aj predmetu konania, vyhovel žalobe žalobcov A. H. a J. P. na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti zapísanej na LV č. 338 kat. územia L. parc. č. 864 zastavaná plocha o výmere 375 m² vytvorená z pôvodnej pzkn. parcely č. 322 zapísanej v pzkn. vl. č. 180 geom. plánom č. 234-311-57-89 z 26. 6. 1989 v skutočnosti len s odkazom na stanovisko odvolacieho súdu v konaní a stanovisko dovolacieho súdu, hoci tieto stanoviska sa netýkali všetkých podstatných skutočností a právnych záverov. Žalobe vyhovel fakticky so zdôvodnením, že všeobecný súd nie je oprávnený skúmať vecnú správnosť správneho aktu a rozhodnutie podľa § 9 ods.4 zák. č. 229/1991 Zb. má konštitutívny charakter, ktorý má za následok absolútny zánik predchádzajúceho vlastníctva...

Opakovane žalovaní v odvolaní poukázali na skutočnosť, že parcela č. 864 zastavaná plocha s výmerou 375 m² zapísaná na LV č. 338 kat. územia L. ako samostatný pozemok, samostatná parcela, samostatná vec existovala v roku 1990 odčlenením a zároveň v tom roku Hospodárskou zmluvou č. 177/1990-140/M-2120/KO Spr. 3255/90 zo dňa 23. 7. 1990 bola prevedená zo správy V. š. p. K. do správy K., išlo o prevod správy majetku vo vlastníctve štátu. Súd v konaní právoplatne zamietol žalobu o neplatnosť tejto hospodárskej zmluvy. Štát v správe K. následne ani netušiac, že údajne na takúto, už vtedy zastavanú nehnuteľnosť, by niekto mohol uplatňovať reštitučný nárok podľa zákona č. 229/1991 Zb., previedol kúpnu zmluvou zo dňa 13. 7. 1992 registrovanou ŠN v P. dňa 1. 10. 1992 pod R I 1747/92 k tejto samostatnej nehnuteľnosti parc. č. 864 vlastnícke právo na M. K. a L. K., rodičov sťažovateľov, a títo nehnuteľnosť darovali svojim deťom – sťažovateľom, na základe darovacej zmluvy, vklad ktorej do katastra bol povolený pod V 287/93.“

Ďalej sťažovatelia v sťažnosti vo vzťahu k namietaným rozsudkom okresného súdu aj krajského súdu uviedli, že «... v rozhodnutí Pozemkového úradu v P. zo dňa 21. 1. 1994 č. 2356/92-Buj./150, od ktorého žalobcovia odvodzovali vlastnícke právo, bolo konané ako s povinnou osobou s P. L., ktoré ku tejto nehnuteľnosti nemalo absolútne žiaden právny

vzťah, súdy nevyvodili žiaden právny záver, nielen čo do neurčitosti, nejasnosti, nepresnosti označenia predmetu vydania, dokonca proti osobe, ktorá nespĺňa podmienky povinnej osoby, ale neprihliadali na to, že ide o nulitný individuálny správny akt, ktorým ani súd podľa § 135 O. s. p. nebol viazaný a navyše ktorým žalobcovia nemohli preukázať nadobudnutie vlastníckeho práva k predmetnej parcele...

Namietali, že Najvyšší súd SR v dovolacom konaní 4 Cdo 57/2006 vrátane rozsudku zo dňa 29. 3. 2007, názorom ktorého sa cítili byť odvolací súd aj prvostupňový súd viazaný, bol oprávnený preskúmať a zaujať stanovisko ku jedinej otázke po právnej stránke zásadného významu, či predmetom reštitučného rozhodnutia pozemkového úradu, ktorým bolo žalobcom priznané vlastnícke právo, bol celý pozemok označený pozemnoknižnými údajmi, alebo iba jeho časť... Je zarážajúce, aký právny názor dovolací súd zaujíma nad rámec otázky, ktorá bola na dovolacie konanie vymedzená odvolacím súdom, iniciatívne a účelovo nad rozsah preskúmavania, ak tvrdí o právoplatnosti a záväznosti rozhodnutia v správnom konaní. Absolútne sa pritom nezaoberal skutočnou nulitou individuálneho správneho aktu a jeho účinnosťou vo vzťahu ku vlastníkovi, ktorý mal byť jeho účastníkom konania ako povinná osoba no v skutočnosti účastníkom a povinnou osobou nebol a takouto povinnou osobou bol subjekt, ktorému vôbec takýto postavenie zo zákona ani zo skutkového stavu nevyplývalo...

Podľa názoru sťažovateľov postupom súdov bolo porušené ich základné ľudské právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR na súdnu ochranu a zákonný postup súdov (I. ÚS 26/1994) a to tým, že súdy rozhodovali v rozpore so zákonom v neprospech sťažovateľov. Takýmto postupom súdov bolo porušené aj ich základné ľudské právo podľa čl. 20 ods. 1, 4 Ústavy SR ak v rozpore so zákonom obmedzili vlastnícke právo sťažovateľov, ktorým vlastnícke právo obmedzili nie vo verejnom záujme, na základe zákona ale len na základe neúčinného a neurčitého, dokonca protizákonného rozhodnutia správneho orgánu, bez posúdenia jeho záväznosti vo vzťahu k sťažovateľom.

V rozpore s ust. § 132 a nasl. O. s. p. hodnotili dôkazy a nesprávne skutkový stav právne kvalifikovali.

Predovšetkým ide o tieto nezákonné konštatovania najmä odvolacieho súdu a nesprávne právne posúdenie:

1. Konštatovanie súdu, že nadobudnutie vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti predchodcami žalobcov na základe kúpnej zmluvy... je neplatné z dôvodov, že povinná osoba teda K. nemohol previesť a takýto úkon je neplatný, nie je v súlade so zákonom č. 229/1991 Zb.. Povinnou osobou v zmysle citovaného zákona je tá osoba, ktorá vec ku dňu účinnosti drží, ale len za predpokladu, že proti takejto osobe a k tejto nehnuteľnosti je uplatňovaný reštitučný nárok. SR – K. ako správca, nikdy nebol vyzvaný oprávnenými osobami na vydanie nehnuteľnosti. Nehnutel'nosť, samostatná a nezameniteľná vec, parcela č. 864 zastavanú plochu, ktorú mal v správe, nikdy nebola predmetom reštitučného konania ani v rozhodnutí pozemkového úradu. Nemohlo preto ísť o neplatnosť takého prevodu, ak nešlo o povinnú osobu. Podľa reštituentmi uplatneného nároku na vydanie nesprávne označenej pozemnoknižnej parcely mala byť povinnou osobou SR – L. š. p... Ani následný prevod na sťažovateľov nemôže byť neplatný.

2. Trváme na stanovisku, že rozhodnutie pozemkového úradu trpí neurčitou, nejasnou, nepresnou označením predmetu vydania (nejestvujúcej parcely)... Súd svojim rozsudkom nemôže nahrádzať neurčitosť a nevykonateľnosť rozhodnutia správneho orgánu...

3. Nesúhlasíme s nesprávnym záverom odvolacieho súdu, že jediným spôsobom nápravy bolo podať proti rozhodnutiu správneho orgánu žalobu a postupovať podľa § 247 a nasl., § 250 ods. 2 a § 250b O. s. p. Odvolací súd odkazoval na citované ustanovenia bez ozrejmeneia si ich novelizácie, bez zistenia textu v roku 1992. SR – K., ktorý mal predmetný zastavaný pozemok s rekreačnou chatou v správe, nemal ani tušenia, že vôbec niekto uplatňuje reštitučný nárok ohľadne tohto pozemku, nebol na vydanie pozemku vyzvaný, nebol preto ani povinnou osobou... Pozemkový úrad rozhodoval o reštitučnom nároku proti P. L. až 21. 6. 2004 (správne má byť zrejme 1994, pozn.), teda dva roky po tom, čo SR – K. konkrétny pozemok previedol zmluvou zo dňa 13. 7. 1992 na rodičov sťažovateľov...

4. Absolútne nesúhlasíme s právnym názorom súdov, že rozhodnutie pozemkového orgánu v konaní proti povinnej osobe, ktorá povinnou osobou podľa zákona nemala byť, ktorým sa súd cíti zaviazaný aj vo vzťahu k subjektom, ktorí mali byť podľa zákona povinnou osobou a v skutočnosti ňou neboli, neboli účastníkmi správneho reštitučného konania, že takéto rozhodnutie je záväzné a má vplyv aj na vlastníctvo osoby, ktorá nebola účastníkom správneho konania.

Práve opačný názor prejudikuje aj súdna prax, napr. NS ČR, kde je rovnaká právna úprava a to rozsudkom zo dňa 14. 4. 2003 sp. zn. 22 Cdo 89/2002, podľa ktorého: „Rozhodnutie správneho orgánu o reštitúcii pozemku nemôže mať vplyv na vlastnícke právo osoby, ktorá nebola účastníkom tohto správneho konania.“»

3. Zásah do ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu sťažovateľa odôvodnili tak, že: *„Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení či bránení práva na súde, ale i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94)...“*

Zásah do ústavou garantovaného práva na ochranu vlastníckeho práva sťažovateľa odôvodnili tak, že: *„Citované ustanovenie (čl. 20 ods. 1 ústavy) priznáva vlastníkovi len ochranu majetku, ktorú nadobudol v súlade s právnym poriadkom. (PL. ÚS 33/1995..., PL. ÚS 30/1995...).*

Tieto základné ľudské práva sťažovateľov obsiahnuté v ústave boli postupom a rozhodovaním súdov v rozpore so zákonom hrubo porušené v dôsledku toho sťažovateľa boli ako vlastníci pozbavení vlastníckych práv nezákonným spôsobom oproti zvýhodnenia tých, ktorí mali svoje vlastnícke právo nezákonne nadobudnúť na základe neúčinného a neurčitého rozhodnutia správneho orgánu.“

4. Sťažovateľa v petite svojej sťažnosti navrhli, *„...aby Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol nálezom takto:*

Základné právo sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy SR na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a na ochranu vlastníckeho práva, bolo rozsudkom Okresného súdu v Banskej Bystrici zo dňa 19. 12. 2007 č. k. 12 C/306/95-388 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 25. 6. 2008 č. k. 15 Co/95/2008-417 porušené.

Rozsudok Okresného súdu v Banskej Bystrici zo dňa 19. 12. 2007 č. k. 12 C/306/95-388 a rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 25. 6. 2008 č. k. 15 Co/95/2008-417 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

Okresný súd v Banskej Bystrici je povinný nahradiť sťažovateľom náhradu trov konania z právneho zastúpenia na účet ich právneho zástupcu JUDr. T. S. do 3 dní od doručenia nálezu (v sume, ktorá bude dodatočne vyčíslená).“

5. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľov na neverejnom zasadnutí senátu, a keďže zistil, že na jej prerokovanie v časti (vo vzťahu k namietanému rozsudku okresného súdu) nemá právomoc a v prevyšujúcej časti (vo vzťahu k namietanému rozsudku krajského súdu) je táto zjavne neopodstatnená, rozhodol o jej odmietnutí.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

7. Vzhľadom na princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý umožňuje ústavnému súdu rozhodovať o individuálnych sťažnostiach pre porušenie základných práv a slobôd len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd, ústavný súd konštatuje, že nemá právomoc preskúmať z tohto pohľadu namietaný rozsudok okresného súdu, ktorý na podklade odvolania sťažovateľov v riadnom odvolacom konaní preskúmaval krajský súd. Po tomto konštatovaní ostalo ústavnému súdu v rámci predbežného prerokovania sťažnosti posúdenie namietaného rozsudku krajského súdu. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že mu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely - prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). K organizácii súdnej moci ústavný súd okrem iného uviedol, že ide o dva samostatné, navzájom jeden od druhého nezávislé, procesne uzavreté systémy výkonu súdnictva, pre každý z nich s osobitne vymedzeným poslaním a osobitnou rozhodovacou právomocou (II. ÚS 1/95). Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, nie však zákonnosti. Naopak všeobecné súdy sú povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Ako už opakovane uviedol ústavný súd (napr. II. ÚS 13/01), ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy).

8. V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02,

I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07). Ústavno-súdna korekcia rozhodovacej činnosti všeobecných súdov v prípade sťažovateľov by teda bola možná len v tých prípadoch, keď by konanie a rozhodnutie všeobecného súdu priamo zasahovalo do práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru), resp. práva vlastníť majetok a práva na ochranu vlastníckeho práva (čl. 20 ods. 1 ústavy). V prípade rozsudku krajského súdu namietaného sťažovateľmi však to tak nie je.

9. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku popísal procesný stav v čase pred jeho rozhodovaním, najmä v súvislosti s predchádzajúcimi rozhodnutiami prvostupňového súdu, odvolacieho súdu, ale aj dovolacieho súdu a uviedol: *„Okresný súd návrh na určenie vlastníckeho práva pôvodne rozsudkom č. k. 12 C/306/95-197 zo dňa 16. 05. 2003 zamietol na základe toho právneho názoru, že sporná nehnuteľnosť existuje ako samostatná najmenej od roku 1990, kedy bola zapísaná na LV pre K. (pôvodne odporcu 1/) a nemohla byť predmetom vydania nehnuteľnosti v rámci reštitúcie rozhodnutím pozemkového úradu...*

Krajský súd rozsudok okresného súdu po podaní odvolania v časti o zamietnutí návrhu na určenie vlastníctva proti odporcom 4/, 5/ (teraz označeným v rozsudku ako odporcovia 1/, 2/) zmenil a určil, že navrhovatelia 1/, 2/ sú podieloví spoluvlastníci každý v 1/2 k pozemku zapísanému na LV č. 338, parcela KN č.864 (rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15 Co/374/04-290 zo dňa 26 .01. 2005). Odvolací súd nepovažoval za správne zistenie okresného súdu, že v čase vydania rozhodnutia Pozemkového úradu v P. (21. 06. 1994) parcela č. KN 864 vo výmere 375 m² už nebola súčasťou pozemkovoknižnej parcely č. 322, pretože predtým bola odčlenená. Podľa právneho stavu zisteného odvolacím súdom bol v pozemkovej knihe zapísaný ako posledný vlastník parcely č. 322, pasienok vo výmere 4.517m² Československý štát – K. K. v 1/1. Dňa 31. 07. 1990 bola uzavretá hospodárska zmluva o prevode práva hospodárenia s národným majetkom podľa § 347 Hospodárskeho zákonníka, ktorým bolo prevedené právo hospodárenia na K. (pôvodne odporca 1/)... Ak vtedy označený odporca 1/ takúto hospodársku zmluvu uzavrel, mohol na jej základe nadobudnúť len právo hospodárenia, nie však vlastnícke právo k označenému pozemku. Aj keď následne bol K. zapísaný na list vlastníctva ako vlastník, nešlo o zápis v súlade so skutočným právnym stavom. K. nepreukázal titul, na základe ktorého by bol

platne nadobudol ku dňu uzavretia kúpno predajnej zmluvy s pôvodne označenými odporcami 2/, 3/ (M. K., nar... a L. K., nar...) vlastníctvo k prevádzanému pozemku, parcele č. KN 864. Len samotným vyhotovením geometrického plánu z 26. 06. 1989 č. 243-311-57-89 na oddelenie parcely EN č. 864 z pozemkovoknižnej parcely č. 322 nemohlo dôjsť k zmene vlastníctva k uvedenému pozemku. Pôvodne označený odporca 1/ ako nevlastník pozemku nemohol prevádzať vlastníctvo k predmetnému pozemku na pôvodne označených odporcov 2/, 3/. Ak napriek tomu takúto zmluvu uzavrel, hoci v skutočnosti vlastníkom nebol, nemohlo ísť o platnú zmluvu. Následne z rovnakého dôvodu bola neplatným právnym úkonom aj darovacia zmluva uzavretá medzi M. K. a L. K. (pôvodne odporcovia 2/, 3/) ako darcami a terajšími odporcami 1/, 2/ (pôvodne označenými ako odporcovia 4/, 5/), ako obdarovanými. Aj keď bol povolený vklad darovacej zmluvy do katastra nehnuteľností, nebránilo to, aby súd ako predbežnú otázku v tomto konaní preskúmal aj platnosť uvedenej darovacej zmluvy.

Najvyšší súd SR ako dovolací súd rozsudkom 3 Cdo/138/2005 zo dňa 29. 09. 2005 predmetný výrok rozsudku krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Mal za to, že odvolací súd v dovolaní napadnutej časti z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery ako súd prvého stupňa. Ak sa však chcel odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 2 a § 220 ods. 2 O. s. p. sám opakovať alebo ho i doplniť. Rozsudok bol teda zrušený z procesnoprávných dôvodov v napadnutej časti.

Krajský súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu, keďže účastníci konania nevzniesli návrh na doplnenie dokazovania, rozsudok okresného súdu v spojení s opravným uznesením a doplňujúcim rozsudkom v napadnutej časti o zamietnutí návrhu na určenie vlastníckeho práva proti odporcom 4/, 5/ (teraz 1/, 2/) potvrdil. Proti rozsudku pripustil dovolanie. Podľa názoru krajského súdu navrhovateľa 1/, 2/ právoplatným rozhodnutím pozemkového úradu preukázali, že nadobudli vlastníctvo k celej pozemkovoknižnej parcele č. 322 (rozsudok 15 Co/337/05-334 zo dňa 07. 12. 2005). Krajský súd rozhodnutie vo veci považoval za rozhodnutie po právnej stránke za rozhodnutie zásadného významu, pretože existovali dva právne názory na tú skutočnosť, či predmetom rozhodnutia pozemkového úradu podľa zákona č. 229/1991 Zb. bola celá pozemkovoknižná nehnuteľnosť označená

parcelou kultúrou a výmerou alebo len jej časť, ktorá ostala po odčlenení inej časti tohto pozemku geometrickým plánom ešte pred vydaním rozhodnutia pozemkového orgánu.

V dôsledku dovolania podaného vo veci Najvyšší súd SR ako dovolací súd rozsudkom 4 Cdo/57/2006-355 zo dňa 29. 03. 2007 rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 07. 12. 2005 sp. zn. 15 Co/337/05 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Podľa názoru dovolacieho súdu je výrok právoplatného rozhodnutia pozemkového úradu, ktorým bolo navrhovateľom priznané vlastnícke právo k pozemku v kat. úz. L. zapísanému v pozemkovej knihe vo vložke č. 120 ako parcela č. 322 pasienok vo výmere 4.517 m², dostatočne určitý a spôsobilý byť predmetom zápisu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností v prospech navrhovateľov. Označením pozemku údajmi z evidencie v pozemkovej knihe bol totiž pozemok dostatočne identifikovaný takým spôsobom, že je možné jeho reálne vymedzenie ako časti zemského povrchu, ku ktorej bolo navrhovateľom priznané vlastnícke právo. Nemôžu preto vzniknúť pochybnosti o tom, že navrhovateľom bolo priznané vlastnícke právo k celému pozemku označenému ako pozemnoknižná parcela č. 322. Na tento dôsledok právoplatného rozhodnutia pozemkového úradu nemá vplyv okolnosť, že parcela č. 322 bola z vložky č. 120 pozemkovej knihy vedenej pre kat. úz. L. odpísaná do vložky č. 180, a že časť pozemku bola v roku 1990 ako samostatný pozemok zapísaná do evidencie nehnuteľností pre kat. úz. L. na LV č. 338 ako parcela č. 864 - zastavaná plocha vo výmere 375 m². V súvislosti so spochybňovaním správnosti právoplatného rozhodnutia pozemkového úradu dovolací súd považoval za opodstatnenú námietku dovolateľov poukazujúcu na právny názor, podľa ktorého mimo rámec správneho súdnictva všeobecný súd nie je oprávnený skúmať vecnú správnosť správneho aktu. Nadobudnutie vlastníctva právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu patrí medzi tzv. originárne spôsoby nadobudnutia vlastníctva. Tak tomu je i v prípadoch nadobudnutia vlastníctva oprávnenými osobami podľa reštitučných zákonov, teda aj v prípade rozhodnutia pozemkového úradu o určení vlastníctva podľa ustanovenia § 9 ods.4 zákona č. 229/1991 Zb., ktoré má konštitutívny charakter. Takéto právoplatné rozhodnutie štátneho orgánu, ktoré konštituuje vlastníctvo, má nutne ako každý originárny spôsob nadobudnutia vlastníctva za následok absolútny zánik vlastníctva predchádzajúceho vlastníka a vylučuje ho, pokiaľ však takéto rozhodnutia štátneho orgánu nebolo zákonným spôsobom zrušené.

V dôsledku tohto právneho názoru dovolacieho súdu krajský súd rozsudok okresného súdu v spojení s opravným uznesením a doplniacím rozsudkom v napadnutej časti o zamietnutí návrhu na určenie vlastníckeho právo voči odporcom 4/, 5/ (teraz 1/, 21) a vo výroku o náhrade trov konania zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. O veci následne okresný súd rozhodol teraz odvolaním napadnutým rozsudkom a viazaný právnym názorom vysloveným, či už v rozsudku krajského súdu č. k. 15 Co/374/04-290 zo dňa 26. 01. 2005, alebo právnym názorom Najvyššieho súdu SR vysloveným v rozsudku č. k. 4 Cdo/57/2006-355 zo dňa 29. 03. 2007, rozhodol tak, že určil, že navrhovateľka 1/ a navrhovateľ 2/ sú podieloví spoluvlastníci, každý v 1/2 k predmetnému pozemku a uložil odporcom 1/, 2/ povinnosť zaplatiť navrhovateľom náhradu trov prvostupňového konania.“

10. Na vlastné odôvodnenie rozsudku, ktorým krajský súd vo veci samej potvrdil napadnutý rozsudok okresného súdu č. k. 12 C/306/95-388 z 19. decembra 2007, krajský súd uviedol: „*V ustanovení § 135 ods. 1 O. s. p. je zakotvené, ktorými rozhodnutiami Ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, prípadne rozhodnutiami príslušných orgánov je súd viazaný. V ods. 2 tohto ustanovenia je upravená otázka viazanosti súdu rozhodnutím iného orgánu... Okresný súd bol viazaný vo veci právoplatným rozhodnutím Pozemkového úradu v P. zo dňa 21. 06. 2004 č. j. 2356/92-Buj./150, ktorým bolo priznané navrhovateľom vlastnícke právo aj k predmetnému pozemku, okresný súd bol viazaný rozhodnutím odvolacieho súdu ako aj dovolacieho súdu, nebolo možné prihliadnuť na námietku odvolateľov, že rozhodnutie pozemkového úradu bolo vydané voči osobe, ktorá nebola povinnou osobou (P. L.), pretože vlastníkom predmetného pozemku už v čase vydania rozhodnutia pozemkového úradu bol K. Aj keď je tvrdenie odporcov 1/, 2/ pravdivé, že povinnou osobou v čase vydania rozhodnutia pozemkového úradu už bol K. a nie P. L., ktoré povinnou osobou nikdy ani nebolo, zákon umožňuje fyzickej alebo právnickej osobe, s ktorou sa v správnom konaní nekonalo ako s účastníkom, hoci s ňou ako s účastníkom konať malo, podať žalobu na preskúmanie zákonnosti tohto rozhodnutia a postupu (§ 250 ods.2 O. s. p.). Pokiaľ zákon takejto dotknutej osobe priznáva právo podať žalobu na okresnom súde, výkladom opaku tohto ustanovenia vyplýva, že rozhodnutie, ktoré bolo vydané voči osobe, ktorá povinnou osobou nebola a nebolo vydané voči osobe, ktorá bola povinnou osobou, nie je nulitný správny akt. Ako nulitný správny akt by sa na takéto rozhodnutie nemohlo vôbec*

prihliadnuť a nebol by dôvod osobe, s ktorou sa v správnom konaní nekonalo, hoci sa s ňou ako s účastníkom konať malo, priznať jej právo na podanie žaloby na súde. Keďže krajský súd považuje rozsudok okresného súdu v tejto časti výroku za zákonný a spravodlivý, rozsudok ako vecne správny v tejto časti potvrdil.

Krajský súd dovolanie proti svojmu rozhodnutiu nepripustil, posúdenie nulity právneho aktu z dôvodu nekonania v správnom konaní s tým, s kým sa ako s účastníkom konať malo, nepovažoval za otázku zásadného právneho významu, o ktorej by musel rozhodovať Najvyšší súd SR, vzhľadom k tomu, že táto otázka je riešená v ustanoveniach § 247 a nasl. O. s. p., najmä v ustanovení § 250 ods. 2 a ustanovení § 250b O. s. p... Povinnou osobou v súdnej veci bol K., ktorý nemohol predmetný pozemok previesť na iného s poukazom na ustanovenie § 5 zákona č. 229/1991 Zb. a pokiaľ pozemok previedol, ide o neplatnú kúpnu zmluvu, a keď je neplatná kúpna zmluva, ktorou bol predmetný pozemok prevedený na iného, je neplatná aj darovacia zmluva, ktorou bol následne predmetný pozemok darovaný odporcom 1/, 2/.

11. Zhrnúc dôvody uvedené v odôvodnení rozsudku krajského súdu teda možno konštatovať, že krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu, ktorým bolo určené vlastnícke právo navrhovateľov 1) a 2) na úkor sťažovateľov, z dôvodov, že:

- v prospech určenia vlastníckeho práva navrhovateľov svedčí právoplatné reštitučné rozhodnutie Pozemkového úradu v P. z 21. júna 2004 č. 2356/92-Buj./150 (ďalej len „reštitučné rozhodnutie“), ktoré nie je nulitným aktom, zahŕňa pozemok určený v žalobe, nebolo zrušené a súd je ním podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) (§ 135 ods. 2) viazaný.
- v neprospech vlastníckeho práva odporcov 1) a 2) (pred ústavným súdom sťažovateľov, pozn.) svedčí neplatná kúpna zmluva, ktorou nadobudli predmetný pozemok ich rodičia, a teda neplatnou je aj následná darovacia zmluva, ktorou ich rodičia previedli vlastnícke právo na sťažovateľov.

12. Podstata sporu o ochranu vlastníckeho práva v posudzovanom prípade teda spočívala v strete vlastníckeho práva k jednej nehnuteľnosti (parcele), ktorej vlastníkom sa podľa práva cítia dve skupiny osôb.

Prvú skupinu tvoria navrhovatelia v súdnom konaní pred všeobecnými súdmi, ktorí nadobudnutie (vznik) svojho vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti odvodzujú od právoplatného reštitučného rozhodnutia, ktorým im bolo priznané vlastnícke právo aj k predmetnému pozemku, pričom podľa skôr vysloveného právneho názoru dovolacieho súdu nejde o nulitný akt, ale naopak, ide o originárny spôsob nadobudnutia vlastníctva navrhovateľov, ktorý má za následok absolútny zánik vlastníctva predchádzajúceho vlastníka a vylučuje ho. Toto právoplatné reštitučné rozhodnutie pritom nebolo žiadnym príslušným správny ani súdny orgánom zmenené ani zrušené. Rešpektujúc potom viazanosť súdu týmto právoplatným rozhodnutím správneho orgánu, všeobecné súdy (okresný súd aj krajský súd) právoplatne určili vlastnícke právo navrhovateľov k predmetnému pozemku.

Druhú skupinu tvoria sťažovatelia, ktorí svoje vlastnícke právo k predmetnému pozemku odvodzujú od zmluvy, konkrétne od darovacej zmluvy, ktorou ich rodičia previedli na nich vlastnícke právo k pozemku, pričom ich právni predchodcovia (rodičia) mali nadobudnúť vlastnícke právo k predmetnému pozemku kúpnu zmluvou od K., ktorý však nebol vlastníkom predmetného pozemku, len jeho správcom na základe hospodárskej zmluvy, ktorým bola na neho prevedená správa pozemku vo vlastníctve štátu.

Okresný súd a následne na podklade odvolania odporcov 1) a 2) (pred ústavným súdom sťažovateľov, pozn.) aj krajský súd z dôvodov uvedených v odôvodneniach svojich rozsudkov priznali súdnu ochranu vlastníckeho práva prvej skupine, teda navrhovateľom v riadnom súdnom konaní, v prospech ktorých určili vlastnícke právo. Krajský súd v odôvodnení rozsudku navyše dodal, že takéto určenie vlastníckeho práva je nielen zákonné, ale aj spravodlivé. K tomu ústavný súd len na okraj dodáva, že takéto rozhodnutie krajského súdu v spojení s rozhodnutím okresného súdu sleduje predovšetkým záujem na spravodlivej ochrane práv a oprávnených záujmov účastníkov konania podľa § 1 OSP. Nevyhnutnosť spravodlivého usporiadania vzťahov vyplynula v okolnostiach prípadu z nezrovnalostí v katastrálnej evidencii konkrétneho pozemku a zápisu vlastníckeho práva k tomuto pozemku v prospech sťažovateľov, ktorí však, ako uviedol krajský súd, tento

nadobudli neplatnou zmluvou, keďže aj zmluva, ktorou tento pozemok nadobudli ich právni predchodcovia bola neplatná.

13. Takéto rozhodnutie krajského súdu je vnútorne logické, nie je svojvoľné, nie je prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho všeobecného súdu, nie je arbitrárne a zrozumiteľným a vyčerpávajúcim spôsobom reagujúc na všetky relevantné námietky sťažovateľov v odvolaní dáva odpoveď na otázku, prečo okresný súd určil vlastnícke právo v prospech navrhovateľov a krajský súd toto rozhodnutie ako vecne správne potvrdil. Neprislúcha ústavnému súdu ďalším výkladom príslušných právnych noriem podporovať takúto interpretáciu a aplikáciu zákona všeobecným súdom. Na okraj ústavný súd ešte dodáva (reagujúc na námietky sťažovateľov v sťažnosti): Reštitučné rozhodnutie bolo podľa sťažovateľov vydané 21. júna 1994. V tom čase účinný Občiansky súdny poriadok ako procesnoprávny predpis upravujúci preskúmavanie rozhodnutí správnych orgánov súdmi upravoval aj situáciu, na ktorú v odôvodnení svojho rozhodnutia poukazuje krajský súd, teda možnosť fyzickej alebo právnickej osoby, ktorá tvrdí, že sa s ňou v správnom konaní nekonalo ako s účastníkom, hoci sa s ňou konať malo, podať žalobu proti rozhodnutiu správneho orgánu. V tomto smere je teda námietka sťažovateľov, že krajský súd „...odkazoval na citované ustanovenia bez ozrejmienia si ich novelizácie, bez zistenia textu v roku 1992.“, právne irelevantná. Ďalej ústavný súd uvádza, že z platnej právnej úpravy vymedzenej tak v ústave (čl. 142 ods. 1 ústavy), ako aj v Občianskom súdnom poriadku (§ 7) je zrejmé, že právomoc všeobecného súdu nie je neobmedzená. Ak potom zákon [napr. aj zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 229/1991 Zb.“)] zveruje rozhodovanie o určitej otázke, vrátane rozhodovania o uplatnených reštitučných nárokoch, inému než súdному orgánu, a tento iný – správny orgán o takejto otázke právoplatne rozhodne, súd pri svojom rozhodovaní z takéhoto rozhodnutia vychádza (§ 135 ods. 2 OSP).

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. K porušeniu ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu, resp. analogického práva na spravodlivý proces podľa dohovoru by

mohlo dôjsť rozhodnutím všeobecného súdu nielen tým, ak by tento fakticky odňal možnosť komukoľvek domáhať sa alebo brániť svoje právo na všeobecnom súde (napr. II. ÚS 8/01), ale aj tým, ak by tento súd rozhodol arbitrárne, bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia (napr. I. ÚS 241/07), alebo vtedy, ak by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. III. ÚS 264/05). Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľov nezistil žiadnu z týchto ani inú tu výslovne neuvedenú skutočnosť, na základe ktorej by rozsudok krajského súdu bol ústavne neakceptovateľný, a teda vyžadujúci ústavno-súdnu korekciu. Preto ústavný súd nemal žiaden dôvod zasahovať do rozhodovacej činnosti všeobecného súdu v prípade sťažovateľov.

15. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok, pričom vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Sťažovatelia v sťažnosti namietajú popri porušení práva na súdnu ochranu (práva na spravodlivý proces) aj porušenie ich „*práva na ochranu vlastníckeho práva*“, pričom sa odvolávajú okrem iného aj na judikatúru ústavného súdu, ktorá priznáva vlastníkovi len ochranu majetku, ktorý nadobudol v súlade s právnym poriadkom. Krajský súd z dôvodov uvedených v odôvodnení svojho rozsudku dospel k záveru, že kúpna zmluva, ktorou nadobudli predmetný pozemok rodičia sťažovateľov, je neplatná s odkazom na § 5 zákona č. 229/1991 Zb., a teda neplatnou je aj následná darovacia zmluva, ktorou rodičia previedli vlastnícke právo na sťažovateľov. Neprišľúcha ústavnému súdu zasahovať do takejto interpretácie príslušnej právnej normy a skúmať platnosť kúpnej zmluvy a darovacej zmluvy. To prišľúcha všeobecnému súdu, ktorý však musí dať v odôvodnení svojho rozhodnutia ústavne akceptovateľnú odpoveď na otázku, ako vec právne posúdil (§ 157 ods. 1 OSP). Vzhľadom na námietky sťažovateľov v sťažnosti však ústavný súd dodáva, že neplatnosť právneho úkonu (kúpnej zmluvy) nenastáva len v prípadoch ustanovených zákonom č. 229/1991 Zb., ale aj v prípadoch vyplývajúcich z iných právnych predpisov, najmä z Občianskeho zákonníka. Ak K. ako nevlastník previedol kúpnu zmluvou na právnych predchodcov sťažovateľov vlastníctvo veci (nehnutelnosti), ktorej nebol vlastníkom, prevádzal to, čo sám nevlastnil, a teda prevod viac práv, než mal sám prevodca v čase prevodu, nie je podľa práva spravidla možný, a to už od čias rímskeho práva (*nemo plus iuris ad alium transfere potest, quam ipse haberet*).

Krajský súd (a rovnako tak okresný súd) rozhodovali o ochrane vlastníckeho práva navrhovateľov 1) a 2), ktorí sa na základe právoplatného reštitučného rozhodnutia domáhali súdneho určenia svojho vlastníckeho práva k predmetnému pozemku. O určení vlastníckeho práva navrhovateľov 1) a 2) teda rozhodovali a rozhodli všeobecné súdy, pričom v rámci tohto konania boli poskytnuté relevantné zákonné procesné záruky na ochranu tvrdeného vlastníckeho práva aj sťažovateľom. Uvedené je relevantné z hľadiska možných zásahov všeobecného súdu do vlastníckeho práva ako práva hmotnej povahy. Ústavný súd vo svojej judikatúre zdôraznil, že všeobecný súd v zásade nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a slobôd hmotného charakteru (kam patrí aj vlastnícke právo), ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavno-procesné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy (II. ÚS 78/05). Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd ani v tomto smere nezistil také skutočnosti v rozsudku krajského súdu, ktoré by mali za následok zásah do označeného práva sťažovateľov.

16. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánom štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 101/03 alebo IV. ÚS 136/05).

17. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej už pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľov, ktoré sú viazané na to, že sťažnosti by bolo vyhovené (zrušenie napadnutých rozsudkov okresného súdu a krajského súdu a náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. novembra 2008